

Sobere bolster kleurige pit

Dit voorjaar werd in de vinexwijk Amersfoort Vathorst het ICOON geopend, een centrum waar verschillende culturele en educatieve instanties hun eigen ruimte hebben, maar ook voorzieningen delen. DP⁶ architectuurstudio ontwierp een gebouw dat dit samengebruik op ingenieuze wijze mogelijk maakt.

DP⁶ kreeg de opdracht naar aanleiding van een Europese aanbesteding, maar kwam niet direct met een ontwerp. Projectarchitect Robert Alewijnse: "We zijn procesarchitecten en maken een ontwerp in samenwerking met de gebruikers. Daarom kijken we eerst naar wat ze willen – zeker belangrijk in een gebouw met zoveel verschillende partijen als het ICOON." Onderdeel van het proces was een aantal workshops met daarin van elke partij twee vertegenwoordigers. Allereerst werd besproken wat de partijen wilden, waarop een viertal modellen werd gepresenteerd met verschillende opties voor de verdeling van de ruimtes en hun gebruikers, en de relaties daartussen. Hier kwam één model uit voort en vervolgens werd in een laatste workshop een architectonisch concept gepresenteerd. Hiermee waren alle partijen tevreden, waarna het concept werd uitgewerkt en verfijnd.

Baksteen

ICOON staat voor (centrum voor) Informatie, Cultuur, Ontmoeting en ONderwijs. De verschillende gebruikers zijn het Vathorst College, Scholen in de Kunst, Bibliotheken Eemland en de Stichting Kinderopvang Amersfoort. Verder zijn er een sporthal, een theaterzaal en een horecaruimte. DP⁶ kreeg de opdracht voor het ontwerp van het gehele complex, en later en separaat daarvan die voor het interieur van de bibliotheek. Daarnaast adviseerde het bureau bij de invulling van het interieur van de Scholen in de Kunst, waar cursussen, projecten en voorstellingen in beeldende kunst, dans, muziek en theater worden gegeven.

De gevel van het gebouw is geheel van baksteen, wat aansluit op de architectuur van het centrumgebied van Vathorst – vormgegeven naar een masterplan van Attika Architecten. In dit plan staat historiserende architectuur centraal, maar met uitzondering van een sheddak heeft dat in de vormgeving van het ICOON geen rol gespeeld. En zegt Alewijnse, "...het dak was wat ons betreft al een beetje op het randje." In tegenstelling tot

Opdrachtgever Gemeente Amersfoort
Ontwerpteam DP⁶ architectuurstudio, Delft; Robert Alewijnse, Chris de Weijer, Tim Sluiter, Harrie Hupperts, Raquel Oliveira, Mark van der Hoff, Muhsin Sagdic
Inrichting en interieurbouw bibliotheek NBLC Systemen BV, Ede; Jacqueline Mulder en Christiaan Houtsma
Interieurbouw overige ruimtes Idos Interieurs, Almelo
Meubilair Projectum, Houten; NBLC Systemen BV
Verlichting Dark, Roeselare (B); Etap, Breda; Bega, Menden (D)
Bruto vloeroppervlak 15.300 m²
Kosten 24.500.000 euro (incl. Installaties, exclusief BTW)

sommige gebouwen en woningcomplexen is voor het ICOON ook maar één soort baksteen gebruikt. Toch zijn de verschillende onderdelen ook van buiten zichtbaar. Bron van inspiratie voor DP⁶ was onder meer het Ruhrgebied, waar "...stoere en robuuste fabrieksachtige gebouwen in baksteen en staal zijn omgebouwd tot musea en theaters, zoals het voormalige steenkoolmijncomplex Zollverein in Essen." Daarbij heeft het ICOON een niet 'affe' vorm en kan het in de toekomst nog worden uitgebreid.

Dubbelgebruik

De centrale hal wordt gebruikt door het theater, de bibliotheek en de Scholen in de Kunst; het Vathorst College heeft een eigen ingang. Oorspronkelijk zou er maar één ingang komen, maar aldus Alewijnse, "Dat leek ons geen goed idee. Een middelbare school kent veel grotere mensenstromen dan een bibliotheek of theater." Beide onderdelen staan min of meer met de ruggen naar elkaar, de scheiding is echter allesbehalve strikt: het theater wordt bijvoorbeeld gebruikt door zowel de Scholen in de Kunst als het Vathorst College – een middelbare school met een sterke nadruk op de kunsten. Ook andere faciliteiten in het ICOON worden gedeeld: zo gebruikt het Vathorst College overdag de lokalen van de Scholen in de Kunst, die 's avonds weer gebruik maakt van ruimtes in de middelbare school. Daarnaast zijn er onderdelen die 's avonds door de buurt worden gebruikt, zoals het theater. Dit dubbelgebruik maakt dat de grenzen tussen de verschillende onderde-

FOTO LINKS
De centrale hal

FOTO RECHTS
Exterieur, met links de bibliotheek

len steeds verschuiven en op verschillende tijdstippen doorgangen moeten worden geopend of gesloten. Alewijnse: “Het was een lastige klus om dit ingewikkelde relatieschema zó vorm te geven dat het gebouw op een eenvoudige manier kon worden gebruikt. Ook daarom was het proces met de gebruikers zo belangrijk.” Een belangrijk onderdeel van de oplossing is de centrale hal – tevens de reden waarom DP⁶ de selectie won. Er zijn weinig middelbare scholen die gebruik kunnen maken van een dermate goed geoutilleerd theater als dat in het ICOON. Zo heeft het theater een ‘tension wire grid’ – een rooster van strak gespannen staakabels waarover kan worden gelopen, zodat geen loopbruggen nodig zijn. Het vlakke vloertheater heeft 213 stoelen op een inschuifbare tribune. De inrichting is sober: enige decoratief element wordt gevormd door de akoestische elementen die DP⁶ vormgaf naar specificaties van DHV. Alewijnse: “Het theater heeft van zichzelf een neutrale sfeer, er moet namelijk zoveel mogelijk verschillende

voorstellingen in kunnen plaatsvinden.” Momenteel wordt het theater vooral gebruikt door de scholen, later dit jaar zal het een eigen programmering krijgen. “Als het goed is gaan er in de wijk allerlei dingen gebeuren – dan kan het ICOON de meest extreme variant van een brede school worden.”

Inbouwpakket

Waar het ICOON van buiten sober en monochroom is, kreeg het een kleurig en licht interieur. Daarbij is het interieur als het ware ‘los’ van het gebouw gehouden. Alewijnse: “Als in een fabriek die er al lang stond en van binnen gestript lijkt. In dat groffe gebouw hebben we een vriendelijke laag met kleuren en ronde vormen gemaakt.” Het interieur heeft ook een tijdelijk karakter en kan eenvoudig worden veranderd zonder dat het concept achter het gebouw wordt aangetast – als een soort inbouwpakket van verplaatsbare wanden en losse interieurelementen. Het robuuste karakter is ook het gevolg van het energieconcept: warmte en koude worden in de bodem opgeslagen en via betonkernactivering toegepast, en de plafonds moesten dus kaal blijven. Op verschillende plaatsen wordt deze robuustheid ‘verzacht’ door zwevende plafondeilanden, die ook bijdragen aan een betere akoestiek.

De prominentste plek in het ICOON wordt ingenomen door de bibliotheek: de meest transparante ruimte van het gebouw en door de strategische ligging ook het best zichtbaar van buiten. Alewijnse: “Iedereen wilde wel op die plek zitten. Ook daarom waren de workshops nuttig, omdat daarin duidelijk werd dat de bibliotheek de meest logische gebruiker zou zijn.” De bibliotheek beslaat twee verdiepingen, intern verbonden door een lift en een trap, de laatste geflankeerd door een enorme ficus. Karakteristiek zijn ook de ovale en ronde eilanden aan de betonnen plafonds, die samen de kleurrijke meubelen en wanden het ruwe karakter van de ruimte verzachten. De geperforeerde akoestische wanden zijn op sommige plekken knalrood en geven daar aan dat erachter het theater is; de overige (felle) kleuren verwijzen niet naar een bepaald onderdeel. DP⁶ ontwierp alle vaste interieurelementen, zoals de balies en

FOTO LINKS BOVEN
Het theater

FOTO LINKS MIDDEN
De bibliotheek

FOTO LINKS ONDER
De kinderafdeling van de bibliotheek

FOTO RECHTS BOVEN
De tribune in de aula

TEKENING RECHTS ONDER
Plattegrond eerste verdieping

de boekenkasten; de laatste vormen vaak een combinatie met de banken, bekleed met friskgroene kussens. Bij het inrichten van de bibliotheek werd nauw samengewerkt met Jacqueline Mulder van bibliotheekinrichter NBLC systemen. Het losse meubilair werd – net als elders in het ICOON – grotendeels door de gebruikers gekozen, maar weet Alewijnse, "Het concept is stevig en het gebouw kan het hebben."

Intimiteit

De deuren in de gangen van het ICOON zijn vrijwel overal van glas, zodat de verschillende onderdelen visueel naadloos in elkaar overlopen. Dit wordt versterkt door de vloer, vrijwel overal een witgrijs Marmoleum. Alewijnse "Ik heb een hekel aan vloeren in verschillende kleuren die plekken willen aanduiden of gezelligheid proberen aan te brengen. Het is mooier als de vloer neutraal is." Andere bindende factor is armatuur No Fruit van Dark, die op verschillende plekken in de gangen hangt. De gangen en hallen in het Vathorst College staan in open verbinding met elkaar, maar doordat ze ten opzichte van elkaar verspringen is er bij alle openheid ook intimiteit en ontstaan overal plekken waar de scholieren kunnen 'hangen' en

overleggen. "En met 800 leerlingen heb je veel plekjes nodig" stelt Alewijnse. Het hart van de school wordt gevormd door de trap en tribune in de aula, die ook wordt gebruikt voor voorstellingen. Omdat er rond het gebouw te weinig ruimte was voor de vereiste vierkante meters schoolplein, creëerde DP⁶ een 'daklandschap' van verschillende terrassen.

Een laatste bindend element in het ICOON is de kunst: op een groot aantal plekken in het gebouw staan kunstwerken van verschillende kunstenaars, een project dat tot stand kwam in samenwerking met Vario Mundo, een stichting die kunst en cultuur in Vathorst bevordert. Alewijnse: "We hebben veel meegepraat over de kunst in het gebouw, het is immers ook een soort kunstencentrum." Andere blikvanger is ten slotte de oude eik op het plein voor het ICOON – die al als oriëntatiepunt diende toen Vathorst nog vooral uit weilanden bestond en nu opnieuw deze functie vervult. Een icoon ook, waarvoor op aandringen van DP⁶ het gebouw zelfs een stukje is opgeschoven.

www.dp6.nl
www.icoonamersfoort.nl

